



Consultatiebijdrage Wet wijziging auteurscontractenrecht

4 juli 2022

Graag maakt NDP Nieuwsmedia, de brancheorganisatie voor nieuwsbedrijven, gebruik van de mogelijkheid te reageren op het ontwerp van de Wet wijziging auteurscontractenrecht. NDP Nieuwsmedia reageert in aanvulling op de bijdrage van de Mediafederatie, om de specifieke gevolgen voor de journalistieke sector kenbaar te maken.

In 2015 is de Auteurswet gewijzigd, waarbij de positie van makers is versterkt. Zonder journalisten die fair beloond worden kunnen nieuwsbedrijven geen nieuwsmedia uitgeven, zonder rendabele nieuwsmedia kunnen journalisten hun belangrijke werk niet publiceren. Voor een goede en duurzame nieuwsvoorziening is een afdoende borging van zowel de belangen van makers als uitgevers dus van groot belang.

In het wijzigingsvoorstel valt op dat een aantal maatregelen wordt voorgesteld als een technische wijziging (zoals bijvoorbeeld de aanpassing van het overgangsrecht), maar in de praktijk wel degelijk substantiële gevolgen kan hebben. De voorgestelde wijziging om het verschil tussen exploitatie en werkzaamheden te expliciteren, zal leiden tot ongewenste onzekerheid over de hoogte van vergoedingen voor een journalistiek werk, zowel bij journalisten als bij onze leden. Daarnaast dreigt een onnodige verzwaring van de administratieve lasten. Beide vinden we ongewenst. Ons inziens dreigt tevens dat de intentie van de onlangs ingevoerde wettelijke transparantieplichting dubbel wordt geregeld.

Onze leden, die vrijwel de gehele Nederlandse private nieuwssector vertegenwoordigen, zullen door een aantal van de nu voorgestelde wijzigingen – hoe goed bedoeld ook – onnodig en onevenredig geraakt worden. We lichten onze zorgen puntsgewijs toe.

1. Onderscheid vergoeding voor exploitatie/werkzaamheden; gevolgen voor nieuwsuitgevers

In de nieuwssector is het van oudsher de gewoonte om overeenkomsten met makers te sluiten waarin één vergoeding wordt overeengekomen, die zowel het verkrijgen van de exploitatiebevoegdheid als een verschuldigde vergoeding voor verrichte werkzaamheden omvat. In de nu voorgestelde wijziging zal er een ander regime gaan gelden, waarbij een nieuw, strikt onderscheid wordt vastgelegd tussen de billijke vergoeding voor de exploitatiebevoegdheid enerzijds en het afgesproken honorarium voor verrichte werkzaamheden anderzijds. Daarbij moeten de beide vergoedingsdelen expliciet worden gekwantificeerd. Dat is om meerdere redenen problematisch:

- **Nieuws = publiceren.** Het voorstel sluit niet aan bij de vakinhoudelijke praktijk. De aard van een journalistiek werk is dat het vervaardigen automatisch publicatie omvat. Het is immers 'nieuws'. Het geven van de opdracht tot het maken van een werk leidt vrijwel altijd en vanzelfsprekend tot 'exploitatie'. In die zin is een onderscheid tussen de billijke vergoeding en het honorarium in het journalistieke nieuwsbedrijf kunstmatig.



- **Samengestelde aard van een nieuwstiel.** Een ander vakinhoudelijk bezwaar is gelegen in de samengestelde aard van een nieuwstiel: een dagbladartikel is onderdeel van een bijeengebrachte collectie van artikelen, foto's, infographics en andere elementen zoals opmaak en vormgeving. Het exploitatieresultaat van de nieuwstiel wordt bepaald door de waarde van de verzameling van deze elementen in samenhang, niet door één artikel op zichzelf. Hoe kwantificeer je in die context de exploitatiewaarde van één enkel onderdeel? Dat is op individueel niveau niet vast te stellen.
- **Verschraling als onbedoeld neveneffect.** Mocht de wetgever hier toch tot besluiten, dan dreigt inhoudelijke verschraling van de journalistiek als onbedoeld neveneffect. Moet een veelgelezen artikel over bijvoorbeeld de rechtszaak tussen Johnny Depp versus Amber Heard door het hogere bereik leiden tot een hogere exploitatievergoeding? Waarderen we een doorwrocht stuk over de rechtsstaat dat minder goed gelezen wordt dan lager? Als de exploitatiewaarde al te bepalen zou zijn (quod non) zal de hoogte van de exploitatiewaarde per definitie mede bepalend worden voor de vergoeding van de freelancer. Dat geeft een perverse prikkel om auteurs van minder populaire artikelen minder te betalen. Wat NDP Nieuwsmedia betreft zijn criteria van deze aard niet alleen complex, maar uit journalistiek oogpunt ook hoogst onwenselijk.
- **Administratieve exercitie.** Het onderscheid tussen billijke vergoeding en honorarium vraagt om een niet-bestaande beprijzingssystematiek. Jaarlijks wordt er door nieuwsuitgevers een hoeveelheid overeenkomsten aangegaan die nauwelijks is te overzien, die alle worden geraakt bij invoering van de voorgestelde wetswijziging. Het heeft tot gevolg dat er per opdracht en derhalve voor bijna elk gepubliceerd artikel afzonderlijk (in print en online) onderhandelingstrajecten moeten worden opgestart, waarvan de uitkomst een diffuus, kunstmatig of arbitrair onderscheid is tussen exploitatie en honorarium. We voorzien dat partijen in arren moede mogelijk vaste percentages gaan opnemen om het gevraagde onderscheid te maken. Dat zou geen kwestie van onwil zijn: de voorgestelde systematiek sluit domweg op geen enkele manier aan op de praktijk in de journalistieke sector. Daarnaast zouden complete factureringssystemen van uitgevers aangepast moeten worden of zelfs nieuw aangeschaft. De leden van NDP Nieuwsmedia zullen bij de invoering van deze wijziging dus aanlopen tegen grote administratieve aanpassingen en bijkomende lasten.
- **Onevenredig zware verantwoordelijkheid voor opdrachtgever.** De vereisten aan de contractpartijen pakken onevenredig zwaar uit. Als niet precies voldaan wordt aan de administratieve vereisten, dan wordt de gehele afgesproken vergoeding geschaard onder de billijke vergoeding voor exploitatie en kan de maker mogelijk aanspraak maken op een honorarium voor verrichte werkzaamheden. In de praktijk kan dit leiden tot claims van makers, ook als er ten tijde van tekening van de overeenkomst wel degelijk in redelijkheid overeenstemming was. De regeling benadeelt opdrachtgevers onevenredig.
- **Reeds ingevoerde transparantieplichting.** In voorkomende gevallen waarin een journalist vermoedt dat een buitengewoon succesvol werk moet leiden tot een hogere vergoeding, kan



via de onlangs ingevoerde transparantieplichting in de Auteurswet al inzage verkregen worden in de exploitatie van een werk en onderhandeld worden over een eventueel hogere vergoeding. In die zin is de intentie van de wetgever om de positie van makers te verstevigen en waar mogelijk verdere transparantie te betrachten dus onlangs nog extra geborgd.

- **Faire vergoedingen.** Mocht de wetgever met deze aanpassing willen bereiken dat vergoedingen omhooggaan, dan is deze wetwijziging wat nieuwsbedrijven betreft niet het aangewezen middel. Faire vergoedingen zijn uiteraard belangrijk, maar daarvoor zijn reguliere mechanismen van kracht die dat bewerkstelligen. De recent gesloten werkcode freelancers tussen DPG Media en de NVJ laat zien dat, ondank wrijvingen tussen onderhandelende partijen, de markt zijn werk doet. Overigens merken wij op dat deze werkcode voor freelancers, die door zowel DPG als NVJ is ondertekend, ook géén onderscheid maakt tussen een vergoeding voor exploitatie en een honorarium voor verrichte werkzaamheden. Het toont aan hoe wezensvreemd dit onderscheid is voor onze sector.

Onze oproep is daarom: compliceer de uitvoering van de Auteurswet niet met een virtuele beprijsingssysteem. Het zorgt er slechts voor dat nieuwsbedrijven, maar ook makers, door extra administratieve hoepels moeten springen.

2. Vormvereisten overdracht en licentie

Sinds 2015 is niet alleen voor de overdracht van het auteursrecht, maar ook voor het verlenen van een exclusieve licentie een akte vereist. Het voorstel creëert de mogelijkheid de aktevereiste te beperken tot de overdracht. Daar wordt een nieuwe bepaling aan toegevoegd waarin schriftelijke vastlegging vereist wordt voor zowel de exclusieve licentie als de overeenkomst die strekt tot overdracht. Wordt hier niet aan voldaan, dan moet ervan uit worden gegaan dat partijen een niet-exclusieve licentie zijn overeengekomen.

Voor wat betreft de overdracht gaat nu gelden dat de overeenkomst schriftelijk moet zijn en de levering bij akte. Maar in de praktijk worden beide zaken in één document opgenomen. Ontbreekt daar de handtekening – ondanks dat er sprake is van een schriftelijk stuk en een duidelijke wilsovereenstemming – dan is er ruimte voor twijfel over wat er precies is afgesproken: is er dan sprake van een niet-exclusieve licentie of een onvolmaakte overdracht? De voorgestelde wijzigingstekst luidt nu ook dat 'bij gebrek aan akte de overdracht door de maker vernietigbaar is'. De vraag is gerechtvaardigd hoe logisch dat is. Zonder akte is er immers geen sprake van overdracht. Maar het roept vooral de vraag op of de vernietiging zelf logisch is.

We ondersteunen de oplossing die De Mediafederatie aandraagt, door in ieder geval voor de exclusieve licentie aansluiting te zoeken bij artikel 6:227a lid 1 BW. Daarin wordt gesteld: "Indien uit de wet voortvloeit dat een overeenkomst slechts in schriftelijke vorm geldig of onaantastbaar tot stand komt, is aan deze eis tevens voldaan indien de overeenkomst langs elektronische weg is tot stand gekomen en

- a. raadpleegbaar door partijen is;
- b. de authenticiteit van de overeenkomst in voldoende mate gewaarborgd is;



- c. het moment van totstandkoming van de overeenkomst met voldoende zekerheid kan worden vastgesteld; en
- d. de identiteit van de partijen met voldoende zekerheid kan worden vastgesteld.”

3. Grondslag voor verplichte aansluiting bij de geschillencommissie

Wat betreft de grondslag voor verplichte aansluiting bij de geschillencommissie willen wij in navolging van de Mediafederatie opmerken dat er wordt gesproken over *‘exploitanten die publieke middelen ontvangen’* en *‘exploitanten die met publieke middelen worden gefinancierd’*. Deze definitie kan tot verwarring leiden. Wat NDP Nieuwsmedia betreft kan er geen verplichting gelden voor aansluiting bij de geschillencommissie als een private uitgever een samenwerking heeft met een publieke media-instelling of een private uitgever een door de overheid beschikbaar gestelde subsidie aanvraagt voor bijvoorbeeld onderzoeksjournalistiek. We verzoeken de wetgever te zorgen voor een heldere definitie, die recht doet aan de intentie de voorgestelde verplichting te laten gelden voor publiek gefinancierde organisaties.

NDP Nieuwsmedia

Contactpersoon: Stefan Heijndael – adviseur public affairs – s.heijndael@ndpnieuwsmedia.nl